

LEADER

Kärki

Euroopan unionin
osarahoittama

Hyvää yrittämisen ja elämisen ilmasto

LEADER KÄRKI RY:N
STRATEGIAN TIIVISTELMÄ

SAATTEEKSI

KUN LUKIOIKÄISENÄ SUUNNITTELIN elämäni ja minne sitä rakentaisi, valitettavasti oma synnyinkunta ei ollut vaihtoehtoissa kärkipäässä. Myönnän, ei edes mukana. Nuoren ajatuksissa elämä maaseudulla ei ollut tarpeeksi jännittävää, hohdokasta tai tarjonnut mahdollisuuksia monipuoliseen elämään. Siihen aikaan ei maaseudun mahdollisuuksista puhuttu samalla tavalla kuin nykyisin. Leader-toimintakin oli vielä monille uutta ja outoa. Elämä on kuitenkin kuljettanut minuakin ja nyt olen onnellinen, että palasin takaisin kotiin! Ammattini antaa mahdollisuuden tehdä etätyötä ja työskennellä ulkomaille saakka. Samalla olen voinut rakentaa elämäni maaseudulle ja olla lähellä minulle tärkeimpiä asioita; perhettä, ystäviä ja puhdasta luontoa. Puheenjohtajakauteni sattui mielenkiintoiseen saumaan, ohjelmakausien vaihteeseen. Olen päässyt seuraamaan päättäneen ohjelmakauden paketoitua sekä viimeisiä hankehakemuksia, ja samalla valmistelemaan uutta ohjelmakautta ja jo hieman tähyilemään tulevaisuuteen. Nuoriin panostaminen nousee voimakkaasti esiin ja se onkin elintärkeää alueemme tulevaisuuden kannalta. Jos onnistumme osoittamaan nuorille, että alueellamme on mahdollista rakentaa hyvä elämä, saamme heidät paremmin jäämään tai muuttamaan takaisin synnyinseuduilleen, niin kuin itse tein. Ilmastomuutokseen hillitseminen ja kestävä kehitys jatkavat vahvoina teemoina uudellakin ohjelmakaudella. Puhdasta luontoa ei voi pitää itsestäänselvyytenä. Meidän tuleekin varmistaa, että

tulevat sukupolvet voivat nauttia siitä samalla tavalla kuin mekin. Alueellamme on hyvä elää ja meillä on mahdollisuus tehdä siitä vielä parempi, elinvoimaisempi ja monipuolisempia palveluita tarjoava ympäristö itsellemme.

Tulevaa innolla odottaen,

TAINA KOSONEN

Leader Kärki ry:n puheenjohtaja

KANNEN KUVA: HELI SORJONEN

PITKÄJÄNTEISTÄ KEHITTÄMISTYÖTÄ

LEADER KÄRKI RY ON VALITTU Leader-ryhmäksi EU:n ohjelmakaudelle 2023-2027! Odotamme valintapäätöstä aina jännityksellä, vaikka kaksivaiheinen haku oli jo aiemmin varmistanut sen, että toimintamme jatkuu. Joitakin muutoksia on tulossa. Tukimuodot ja kehittämistyön painotukset muuttuvat jonkin verran sekä yhdistyksen toiminta-alue laajenee siten, että jatkossa koko Imatra on Leader-aluetta. Kehittämisstrategia sisältää paljon uusia termejä, mutta perustyö pysyy kuitenkin ennallaan. Rahoitamme edelleen yhdistysten ja yritysten kehittämis- ja investointihankkeita, jotka tuovat alueelle työtä ja toimeentuloa sekä parantavat asukkaiden hyvinvointia ja viihtyvyyttä. Hankevalmistelussa on kuitenkin otettava huomioon joitakin painotuksia. Esim. ympäristöasiat on otettava huomioon ja kehittämistyöhön on pyrittävä löytämään uusia, fiksua toimintatapoja, esimerkiksi digitalisaatiota hyödyntämällä. Nuorten osallistumista ja osallisuutta tulisi vahvistaa sekä löytää uudenlaisia yhteistyön muotoja alueemme elinvoimaisuuden turvaamiseksi. Leader-ryhmän tärkein tehtävä on aktivoida alueen asukkaita olemaan aloitteellisia ja toimimaan oman alueen hyväksi mieluiten yhdessä toisten kanssa. Leader-ryhmän toinen tehtävä on olla paikallismahdollistaja, joka tarkoittaa sitä, että

Leader Kärki ry tarjoaa avustusta kehittämistoimien toteuttamiseen. Eikä hanketyöhön tarvitse kenenkään perehtyä yksin, sillä ydintehtäviimme kuuluu myös neuvonta hankkeen eri vaiheissa. Lisäksi Imatran seutukunnan kehittämisestä laajemminkin kiinnostuneille yhdistys tarjoaa näköalapaikkoja yhdistyksen luottamustehtävissä. Tervetuloa mukaan toimintaan!

RIITTA BAGGE
toiminnanjohtaja

Taina Kosonen ja
Riitta Bagge

SISÄLLYS

LUKU 1: Kohti hyvää yrittämisen ja elämisen ilmastoa Etelä-Karjalassa	4
LUKU 2: Paikallisen kehittämisen painopisteet ja tavoitteet	6
2.1. Yritysten elinvoiman lisääminen	7
2.2. Asukkaiden turvalliset yhteisöt	8

2.3. Kestävä kehitys ja älykkäät ratkaisut	9
2.4. Nuorten hyvinvointi	10
2.5. Ympäristö- ja ilmastotoimet	12
Liite 1: Perustietoa Leader Kärki ry:stä	14
Liite 2: Kestävää kasvua ja hyvinvointia	15

Kohti hyvää yrittämisen ja elämisen ilmasto Etelä-Karjalassa

Leader Kärki ry:n kehittämisstrategian 2023-2027 valmistelu aloitettiin keväällä 2021 tekemällä alueen tilanne- ja voimavara-analyysi Leader-ryhmien ensimmäisen vaiheen hakuun. Varsinaisen kehittämisstrategian osallistava valmistelu käynnistyi kesällä 2021 tehtävään palkatun Tea Usvasuon johdolla. Strategian valmistelun keskiössä olivat paikalliset asukkaat, joita tavoitimme kuplakeskusteluihin, kyläkiertueella, tulevaisuustyöpajoin ja -illoin, teematapahtumiin ja jalkautumalla kylillä järjestettyihin erilaisiin tapahtumiin. Lisäksi strategiatyössä oli mukana koko Kärki-Leaderin organisaatio. Strategian painotuksia kävivät lävitse niin sektoriryhmät, nuorisoryhmä kuin hallituskin. Tämän kehittämisstrategian valmisteluun osallistui yhteensä 1324 ihmistä.

TEA USVASUO:

”Pitkäksi venyneiden kokoontumisrajoitusten jälkeen oli mahtava tunne kokoontua ohjelmakauden valmistelutyöhön työpajoihin ja tulevaisuusiltoihin sekä tavata väkeä toreilla ja kyläkiertueella, joka kiemurteli puolen sataa kylää maakuntamme kärkikunnissa. Muistiinpanoja kertyi eri-ikäisten asukkaiden ja kesäasukkaiden sekä yrittäjien arkipäivän huolista, toiveista ja tarpeista. Tulevaisuusillat aloitettiin ”Nuorilla on asiaa” -videoilla ja keskustelu tulevasta oli vilkasta. Strategiaan lopulta päätyneet asiat ja teemat

olivat niitä, jotka lähes kaikkialla toistuivat ihmisten puheissa ja joihin toivottiin kehittämistoimia lähivuosille. Jälkikäteen hymyilyttää vaikkapa kyläkiertueen aikataulusekoilut ajeltaessa pitkin Parikkalan itärajan pikkuteitä, Rautjärven Miettälästä kyytiin salaa hypännyt kissa, Ruokolahden Hauklapin entisen kaupan eteen kokoontunut runsas joukko vilkkaasti höpöttäviä kyläläisiä tai Imatran kulmilla hurjastellessa lattialle sinkoutunut täysi kahvitermari. Itse strategian kokoaminen yhdessä toimiston tiimin ja hallituksen kanssa oli helppoa, koska materiaalia oli paljon ja asukkaiden ja yrittäjien tarpeet selkeät. Hienoja kohtaamisia ja mukavia muistoja. Yhdessä onnistuu!”

Paikallisen kehittämisen painopisteet ja tavoitteet

2.1 YRITYSTEN ELINVOIMAN LISÄÄMINEN

KÄRKI-LEADER TUKEE ESIMERKIKSI:

- Aloittavia yrittäjiä ja yrityskokeiluja
- Digitaalisia ratkaisuja
- Kiertotaloutta ja biotaloutta edistäviä ratkaisuja
- Kulttuuri- ja luontopalveluiden brändäystä ja kehittämistä
- Lähituotteiden ja palveluiden edistämistä
- Maatalouden uusia kokeiluja ja alkutuotteiden jatkojalostusta
- Oppilaitosyhteistyötä ja nuorten yrittäjyyttä
- Uusien tuotteiden ja palveluiden kehittämistä
- Yrittäjien yhteistyöhankkeita ja vertaisoppimista
- Yritystoiminnan vastuullista, kestävää ja vihreää kehittämistä
- Yritystoimintaan liittyviä investointeja

TAVOITE:

Alueen yritystoiminta on monimuotoista ja yhteistyö vahvaa ja matkailuelinkeinot monipuolistuvat ja vahvistuvat. Tavoitteena säilyttää alueella hyvä yrittämisen ilmapiiri. Tavoitteena on, että alueelle syntyy uusia yrityksiä ja työpaikkoja ja toimivat yritykset kehittävät liiketoimintaansa vastuullisesti, tuoden markkinoille myös uusia tuotteita ja palveluja.

TOIMET:

Leader Kärki ry tarjoaa yrityksille ja yrittäjiksi aikoville yrityksen perustamis-, kehittämis- ja investointitukihankkeiden neuvontaa, koulutusta ja rahoitusta. Kannustamme yrityksiä kokeiluihin sekä uusien tuotteiden ja palveluiden kehittämiseen (mm. maaseudun liikkuvien palveluiden ja matkailupalveluiden innovaatiot). Kokoamme ja aktivoimme yrityksiä keskinäiseen yhteistyöhön ja yritysryhmähankkeisiin järjestämällä verkostoitumistilaisuuksia ja vieraillemalla yrittäjien tilaisuuksissa ja tapahtumissa. Edistämme alueen toimitila- ja asuntomarkkinointia yhteistyössä kuntien kanssa.

Kannustamme yrityksiä konkreettiseen oppilaitosyhteistyöhön LUT-yliopiston, LAB-ammattikorkeakoulun ja Saimaan Ammattiopisto Sampon kanssa. Edesautamme kansainvälisten yrityskumppaneiden löytämistä laajaa eurooppalaista Leader-verkostoamme hyödyntäen. Kannustamme nuoria yrittäjiksi ja omiin hankkeisiin mm. Nuoriso-Leaderin Kipinärahalla. Kannustamme ja tuemme toimijoita hyödyntämään Imatralla sijoittuvan Erä- ja Luontokulttuurimuseon mukanaan tuomia mahdollisuuksia.

2.2 ASUKKAIDEN TURVALLISET YHTEISÖT

KÄRKI-LEADER TUKEE ESIMERKIKSI:

- Alueen viihtyisyyttä ja kehittämistä
- Eettisiä, **ekososiaalisia**, ympäristövastuullisia ja turvallisia ratkaisuja
- **Jakamistaloutta** edistäviä hankkeita
- Kansainvälisyyttä
- Tietoliikenneyhteyksien edistämistä
- Turvallisuussuunnitelmia
- Yhteisöllisyyttä ja osallisuutta lisääviä hankkeita
- Monipuolista kulttuuri- ja harrastustoimintaa
- Kulttuuriperinnön vahvistamista

TAVOITE

Paikalliskehittämisen tavoitteena on lisätä kylien ja kaupunginosien yhteisöllisyyttä, turvallisuutta, asuin ympäristöjen viihtyvyyttä sekä ympäristö- ja ilmastoystävällistä toimintatapaa. Viihtyisässä ja solidaarisessa ympäristössä on turvallista olla ja elää. Myös nuoret osallistuvat asuin ympäristöjen kehittämiseen. Kausiasukkaiden osaaminen hyödynnetään alueella osana paikallisyhteisöjen kehittämistä. Maaseutualueilla toimivat nopeat tietoliikenneyhteydet.

TOIMET

Leader Kärki ry tarjoaa asukkaille, yhdistyksille ja muille yhteisöille neuvontaa, koulutusta ja rahoitusta yleishyödyllisten, paikallisten hankkeiden toteutukseen. Tuemme kyliä kyläsuunnitelmien päivittämisessä sekä turvallisuussuunnitelmien laatimisessa. Kannustamme järjestöjä asukkaiden hyvinvointia lisääviin kulttuuri- ja liikuntatekoihin sekä esteettömyyteen - myös luontopalveluissa. Aktivoimme alueen kausi- ja kesäasukkaita vuoropuheluun ja osallistumaan hankkeisiin sekä

Ekososiaalisuus tarkoittaa, että ekologisten kysymysten lisäksi huomioidaan myös kulttuuriset ja sosiaaliset ulottuvuudet. Ekososiaalisuudessa ymmärretään, että luonto tarjoaa edellytykset ihmiselämälle.

Jakamistaloudella tarkoitetaan yhteisöllistä omistamisen muotoa, jossa ostamisen sijasta lainataan, vuokrataan tai jaetaan olemassa olevia asioita.

Neljäs sektori tarkoittaa itseohjautunutta vapaamuotoista kansalaistoimintaa, joka ei perustu yhdistykseen tai järjestöihin.

edistämään osaamisellaan kestävää mökkeilyä ja alueen älykkäitä ratkaisuja. Toteutamme säännöllisesti vuorovaikutteisia kylä- ja asuinaluekierroksia yksin ja yhdessä yhteistyökumppaniemme kanssa. Toiminnassa huomioidaan myös perinteistä järjestökenttää vapaampi **4. sektori** paikallisena kehittäjänä mm. pop-up-tyyppisiä tapahtumia lisäämällä. Aktivoimme kansainvälisiä Leader-kumppanuuksia. Toimimme vuorovaikutteisessa yhteistyössä alueen kuntien kanssa, välittäen asukkaiden ajatuksia ja ideoita kuntien tietoon.

2.3 KESTÄVÄ KEHITYS JA ÄLYKKÄÄT RATKAISUT

KÄRKI-LEADER TUKEE ESIMERKIKSI:

- Alustataloutta hyödyntäviä ratkaisuja
- Digitaalisen teknologian ratkaisuja
- Energia- ja materiaalitehokkuutta
- Ilmastonmuutokseen sopeutumista
- Kylä/aluesuunnitelmia
- Monipaikkaisia ratkaisuja
- Paikallistalouden vahvistamista
- Uusia innovatiivisia ratkaisuja

TAVOITE

Älykkäillä ratkaisulla lisätään turvallisuutta ja alueiden vetovoimaa kaikenikäiset asukkaat huomioiden. Paikallistalouden kasvu on kestävää yritysten, yhdistysten ja asukkaiden tavoittellessa vähähiilisyttä ja edistäessään älykkäitä ratkaisuja arjen toiminnassaan. Yritykset edistävät kestävää hyvinvointia huomioidessaan myös toiminnan sosiaalisen kestävyys ja terveellisyys tähtäävät ratkaisut. Tavoitteena ovat alueen kaikenikäisten asukkaiden hyvinvointi, alueellisesti tasapainoinen kehitys ja vahva paikallistalous, älykkäät kylät ja vastuullisesti tuotetut palvelut ja tuotteet.

TOIMET

Lähtökohtana on, että kaikki Kärki-Leaderin omat ja rahoittavat hankkeet toteuttavat kestävä kasvun ja hyvinvoinnin tavoitteita, toteuttaen joko vähähiilisyttä, älykkäitä ratkaisuja, sosiaalista kestävyttä ja/tai terveellisyttä.

Lue lisää kestävä kasvun ja hyvinvoinnin tavoitteista liitteestä 2.

"Alustatalous" kuvaa ilmiötä, jossa alustojen avulla tuodaan yhteen erilaiset toimijat (esimerkiksi ostajat ja myyjät) sekä mahdollistetaan osapuolten välinen tiedon, hyödykkeiden ja palveluiden vaihdanta tai jakaminen." Lähde VTT, www.vttresearch.com/sites/default/files/pdf/whitepapers/Keko_SEED_White_paper_suomalaiset%20alustaekosysteemit.pdf

Älykkäillä kylillä tarkoitetaan maaseutualuiden yhteisöjä, jotka hyödyntävät innovatiivisia ratkaisuja sekä paikallisia vahvuuksia ja mahdollisuuksia kehittääkseen omaa muutoskestävyyttään. Älykkäät kylät kehittävät toimintaansa osallistavasti ja hyödyntävät erityisesti digitaalisia ratkaisuja pyrkiessään parantamaan oman alueensa taloudellista, sosiaalista ja ympäristön tilaa. Älykkäät kylät tekevät yhteistyötä eri toimijoiden kanssa maaseutualueilla ja kaupungeissa.

Kestävällä kasvulla ja hyvinvoinnilla tarkoitetaan kestävä kehityksen osa-alueiden toteuttavaa yritys- tai kehittämistoimintaa. Kestävä kasvu tarkoittaa sitä, että toimintaa kehitetään ekososiaalisesti kestävä suuntaan. Lisäksi toiminnassa huomioidaan ilmasto- ja ympäristöarvot. Hyvinvointia tavoitellaan ilmasto- ja ympäristöarvoja kunnioittaen.

2.4 NUORTEN HYVINVOINTI

KÄRKI-LEADER TUKEE ESIMERKIKSI:

- Kansainvälisyyttä
- Nuorten kulttuuri- ja harrastusmahdollisuuksien edistämistä
- Nuorten omaehtoista toimintaa Kipinärahoituksella
- Nuorten paikallislähtöistä kehittämistä
- Nuorten yhteiskunnallista- ja ympäristöosallisuutta
- Nuorten yrittäjyyttä

TAVOITE

Leader Kärki ry:n nuorisotoiminnan tavoitteena on nuorten hyvinvoinnin parantaminen edistämällä harrastusmahdollisuuksia ja lisäämällä nuorten aktiivisuutta. Nuorten kotiseutusuhdetta parannetaan lisäämällä nuorten viihtyvyyttä kotiseudulla ja edistämällä harrastus- ja kokoontumistilojen riittävyyttä. Edistetään nuorten osallisuutta itseään koskevaan päätöksentekoon kunnissa ja järjestöissä. Parannetaan nuorten ympäristöosallisuutta paikallisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla. Lisätään yhteistyötä muiden nuorten parissa toimivien tahojen kanssa.

TOIMET

Järjestämme jatkuvaa ja kokoaikaista Nuoriso-Leader-toimintaa alueen kunnissa ja rahoittaa Kipinäraha-hankkeita ja kannustaa nuoria mukaan yleishyödyllisiin kehittämishankkeisiin. Lisäämme yrittäjyyskasvatusta nuorille mm. hanketoiminnan ja oppilaitosyhteistyön avulla. Olemme mukana nuorille suunnattujen tapahtumien järjestelyissä ja organisoimme tutustumis- ja teemaretkiä. Aktivoimme

Kipinärahat ovat nuorten omille projekteille suunnattu kehittämisraha, jota voivat hakea eteläkarjalaiset 13-29-vuotiaat nuoret. Tukea voi hakea 100-500€, max 1000€. Tuki on 90% projektin kustannuksista.

nuoria mukaan kansainväliseen toimintaan mm. Euroopan solidaarisuusjoukkojen kautta. Toteutamme yhteistyössä oppilaitosten ja järjestöjen kanssa ympäristö- ja yrittäjyyskasvatusta sekä edistämme nuorten kulttuuri- ja liikuntaharrastuksia jakamalla tietoa alueen harrastusmahdollisuuksista. Aktivoimme alueen toimijoita hakemaan ESR-rahoitusta hankkeisiin, joilla edistetään nuorten mielenterveystyötä. Sillanrakentajan roolissa välitämme tietoa päättäjille ja asukkaille nuorten ideoista ja lisäämme nuorten tietoisuutta omiin asioihin vaikuttamisesta.

2.5 YMPÄRISTÖ- JA ILMASTOTOIMET

KÄRKI-LEADER TUKEE ESIMERKIKSI:

- Ilmastomuutoksen hidastamiseen liittyvät ratkaisut
- Ympäristön kunnostushankkeita
- Luonnon monimuotoisuuden säilyttämistä ja palauttamista
- Kiertotalouden edistämistä
- Vähähiiliset ratkaisut
- Uusiutuvien energialähteiden hyödyntämistä
- Resurssiviisaita ratkaisuja

TAVOITE

Alueella luonnon monimuotoisuus säilyy ja luontokadon syntymistä torjutaan. Alueella säilyvät puhtaat vesistöt ja puhdas juomavesi ja luonnon virkistyskäyttö lisääntyy vastuullisuus edellä. Päästösektorin ulkopuoliset hiilidioksidipäästöt vähenevät alueen kylissä ja kaupunginosissa asukas- ja yrityslähtöisesti, arjen teoissa. Alueen yritysten, yhdistysten sekä asukkaiden ilmastotietoisuus lisääntyy, sekä näkyvät ilmastoteot lisääntyvät alueella; uusiutuva energia, materiaalivalinnat ja puun käyttö, jätteet, liikkuminen ja logistiikka. Vastuullisissa organisaatioissa hiilijalanjälkilaskenta on osa arkea. Alueen asukkaiden ilmastoahdistusta vähenee.

TOIMET

Rahoitamme ilmasto- ja ympäristöhankkeita ja kannustamme hanketoimijoita näkyviin ilmastotekoihin ja vähähiilisiin ratkaisuihin, kuten uusiutuva energia, kestävät materiaalivalinnat ja puun käyttö rakennusinvestoinneissa, kylien ja yritysten kiertotaloutta edistävät toimet sekä liikkumisen ja liikkuvien palveluiden uudet ratkaisut. Kannustamme kyliä turvallisuussuunnitelmiin, joissa varaudutaan myös ilmastomuutoksen vaikutuksiin mm. sään ääri-

Vähähiilisydessä toiminta poistaa ilmakehästä vähintään saman verran kasvihuonekaasuja kuin tuottaa, jolloin nettoilmastopäästö on neutraali tai negatiivinen.

Resurssiviisaus on kykyä käyttää erilaisia resursseja (luonnonvarat, raaka-aineet, energia, tuotteet ja palvelut, tilat ja aika) harkitusti ja hyvinvointia sekä kestävää kehitystä edistävällä tavalla. Lähde Sitra

www.sitra.fi/artikkelit/mita-nama-kasitteet-tarkoittavat

ilmiöt huomioiden. Kannustamme alueen yhdistyksiä ja yrityksiä omaehtoiseen päästölaskentaan. Järjestämme koulutustapahtumia ja paneeleja ilmasto- ja ympäristöaiheista kunnissa ja oppilaitoksissa, hyödyntäen asiantuntijoita läheltä ja kaukaa. Jatkamme apuna kylätalkoissa. Kannustamme ja kutsumme kokoon toimijoita alueen ympäristö- ja vesistöjen kunnostushankkeisiin kyläkiekkoksella 2021 nousseiden asukkaiden ehdotusten pohjalta. Saatamme asiantuntijat ja paikalliset toimijat yhteen mm. järjestämällä paikalliskatselmuksia. Olemme mukana alueen Greenreality-verkostossa, joka on ekologista ajattelua, tietoa ja vastuullisia valintoja ja tekoja edistävä verkosto. Ympäristö- ja ilmastoteemat ovat tärkeä osa Leader Kärki ry:n vahvistuvaa Nuoriso-Leader toimintaa.

LIITE 1

LEADER KÄRKI RY PERUSTIETOA

LEADER KÄRKI RY on maaseudun kehittämissyhdystys, joka on vuodesta 1996 toiminut paikallisena Leader-ryhmänä. Toimimme Parikkalan, Rautjärven, Ruokolahden ja Imatran alueella. Tämä kehittämisstrategia on toimintaryhmän historian viides.

Strategian tavoitteena on alueen kestävä kasvu ja hyvinvointi tukemalla toiminta-alueen asukkaiden, yhteisöjen ja yritysten paikallislähtöisiä ja vastuullisia kehittämistoimia, jotka edistävät alueen monipuolista elinkeinotoimintaa ja parantavat työllisyyttä sekä asukkaiden yhteisöllisyyttä ja hyvinvointia. Leader Kärki ry:n tehtävä on toimia paikallisena, riippumattomana mahdollistajana, joka auttaa toimijoita sekä neuvonnalla että rahoittaen paikallisia hankkeita. Yhdistys tukee alueen yleishyödyllisten yhteisöjen ja yritysten kehittämishankkeita. Lisäksi yhdistys toteuttaa omia hankkeita, joilla lisätään alueen toimijoiden hankeosaamista, verkostoitumista, ympäristötietoisuutta ja viestintää.

Yhdistys kehittää jatkuvasti asiakaspalveluaan ja tehostaa markkinointia Leader-toimintatavan tunnetuksi tekemiseksi. Osana tätä toimintatapaa ovat lähidemokratia ja laaja luottamushenkilöiden verkosto, joka koostuu tasapuolisesti toiminta-alueen asukkaista, yhdistyksistä, yrittäjistä ja päättäjistä. Leader Kärki ry:n sillanrakentajaroolissa korostuu yhteisöllisyyden edistäminen sekä kylien ja kaupunginosien välinen yhteistyö, kuntien ja muiden julkisyhteisöjen uudet yhteistyöavaukset, yhdistysten ja yritysten väliset sekä paikallisten viranomaisten ja neuvontatukipalveluita tarjoavien tahojen jatkuva yhteistyö. Tavoitteena asiakkaille on muun muassa yritysten neuvontapalvelujen ”yhden luukun periaate”.

LIITE 2
KESTÄVÄÄ KASVUA
JA HYVINVOINTIA

KESTÄVÄ KASVU&KEHITYS		KESTÄVÄ HYVINVOINTI	
Vähähiilisyys	Älykkäät ratkaisut	Sosiaalinen kestävyys	Terveellisyys
<ul style="list-style-type: none"> Kiertotalous Uusiutuva energia Lähiruoka Biotalous Metsät Monimuotoinen yrittäjäyys Resurssitehokkuus Liikkumisen ratkaisut Elämäntapa Vähähiilinen rakentaminen Ympäristöseloste Lähi tuotteet Sertifikaatit Energiatehokkuus Tilankäyttö Etätyö Liikkuminen ja kuljettaminen Materiaalitehokkuus Puun käyttö Vastuulliset raaka-aineet ja hankinnat Päästöjä vähentävät tuotteet 	<ul style="list-style-type: none"> Tietoliikenneyhteydet Älykkäät palvelut Digituki ja -koulutus Monipaikkaratkaisut Energiaälykkyyys Etätyö Ikäystävälliset asuin ympäristöt Jakamistalous Toimintatapojen uudistaminen Alueellinen/paikallinen yhteistyö Turvallisuussuunnitelmat Vesihuollon turvaaminen Uudet teknologiat; robotikka ja tekoäly Alustatalous Uudet virtuaaliset tuotteet Monipaikkaisuus Toiminnalliset ratkaisut Ikä digi; eettiset ja turvalliset digipalvelut Viisaat jakeluketjut 	<ul style="list-style-type: none"> Kulttuuri Yhteisöllisyys Osallistaminen Kotoutuminen Turvallisuus Ylisukupolvisuus Naapuruus Järjestötoiminta Paikalliset tapahtumat Sertifiointi Aluetalous Paikalliset alihankintaketjut Nuoret Työhyvinvointi Vajaakuntoisten työllistäminen Johtamisjärjestelmät Työnohjaus Koulutus Osaamisen vahvistaminen Työvoimatarjonta Omistajavaihdokset Vertaistuki Hyvä johtajuus Yhdenvertaisuus 	<ul style="list-style-type: none"> Luonnon virkistyskäyttö Hyvinvointipalvelut Esteettömyys Maaseudun rauha Liikuntapaikat Ympäristön kunnostus Harrastukset Asumisen ratkaisut Työterveys Työtilat Työympäristö Työvälineet Materiaaliturvallisuus Ennaltaehkäisy Yrittäjien jaksaminen Virkistys, hyvinvoinnin edistäminen Työergonomia

LEADER

Euroopan unionin
osarahoittama

Kärki

Riitta Bagge

Toiminnanjohtaja

050 5969 489

riitta.bagge@karkileader.fi

Noora Harju

Hanketyön koordinaattori

050 351 8990

noora.harju@karkileader.fi

Riina Nokelainen

Kehittämistyön koordinaattori

044 086 3506

riina.nokelainen@karkileader.fi

www.karkileader.fi

VEHREÄ 2023

